

Polecenia podsumowujące

1. Omów przebieg strajków na Wybrzeżu w 1980 r.
2. Wyjaśnij, jakie znaczenie miało powołanie do życia NSZZ „Solidarność”.
3. Scharakteryzuj politykę władz PRL wobec „Solidarności”.

Strajki w 1980 r.

Stale pogarszająca się sytuacja ekonomiczna i kolejne podwyżki cen przyczynami strajków w wielu regionach Polski w całej dekadzie lat 70. VIII 1980 – wybuch strajku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina, bezpośrednią przyczyną zwolnienie z pracy Anny Walentynowicz, organizatorem strajku działacz KOR-u Bogdan Borusewicz.

Postulaty strajkujących: przywrócenie Walentynowicz do pracy, podwyżka płac, upamiętnienie ofiar Grudnia '70.

Kierownictwo nad strajkiem – komitet strajkowy z Lechem Wałęsą na czele.

Przyłączenie się do strajku innych zakładów z Pomorza Gdańskiego, powstanie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego.

Ogłoszenie przez MKS listy 21 postulatów, m.in. utworzenia niezależnych związków zawodowych, przestrzegania przez władze praw i wolności obywatelskich zapisanych w konstytucji PRL.

Podjęcie przez komunistów rozmów z MKS-ami z Pomorza Gdańskiego, Pomorza Zachodniego i Śląska.

Narodziny „Solidarności”

30 i 31 VIII oraz 3 i 11 IX – podpisanie porozumień sierpniowych (społecznych).

Zgoda komunistów na powstanie wolnych związków zawodowych.

IX 1980 – decyzja przywódców komitetów strajkowych w sprawie powstania NSZZ „Solidarność”.

NSZZ „Solidarność” ogólnopolską organizacją pracowników wszystkich zakładów pracy w kraju opartą na silnych, autonomicznych strukturach regionalnych.

Liczba członków „Solidarności” w szczytowym okresie – blisko 10 mln.

Spór o rejestrację „Solidarności” i kryzys bydgoski

Strajki na Wybrzeżu przyczyną usunięcia Edwarda Gierka ze stanowiska, nowym I sekretarzem KC PZPR Stanisław Kania.

Pierwsze działania komunistów przeciwko „Solidarności” – zwołanie z realizacją porozumień społecznych.

XI 1980 – rejestracja NSZZ „Solidarność”.

III 1981 – kryzys bydgoski – pobicie działaczy „Solidarności” i strajk generalny.

V 1981 – legalizacja rolniczej „Solidarności” jedną z przyczyn uspokojenia nastrojów społecznych.

IX i X 1981 – I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”, Lech Wałęsa pierwszym przewodniczącym NSZZ „Solidarność”.

W stronę stanu wojennego

X 1981 – generał Wojciech Jaruzelski nowym I sekretarzem KC PZPR.

Zaostrzenie polityki wobec „Solidarności”, akcja propagandowa oskarżająca ruch o spowodowanie kryzysu w kraju.

Od jesieni 1980 – przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego.

Polecane publikacje

A. Friszke, *Rewolucja Solidarności. 1980–1981*, Kraków: Znak Horyzont, 2014.

A. Herbich, *Dziewczyniny z Solidarności. Prawdziwe historie*, Kraków: Znak Horyzont, 2016.

T. Kozłowski, *Anatomia rewolucji. Narodziny ruchu społecznego „Solidarność” w 1980 roku*, Warszawa: IPN, 2017.

A. Paczkowski, *Wojna polsko-jaruzelska. Stan wojenny, czyli kontrrewolucja generałów*, Warszawa: Wielka Litera, 2021.

